

ВИСНОВОК
про наукову новизну,
теоретичне і практичне значення результатів дисертації
Цівінської Юлії Вячеславівни
на тему «Віршування Сергія Жадана (метрика й ритміка)»
на здобуття ступеня
доктора філософії зі спеціальності 035 «Філологія»
з галузі знань 03 «Гуманітарні науки»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Вибір теми дослідження зумовлений актуальністю поетичної творчості Сергія Жадана в контексті сучасного українського літературного процесу та потребою її системного версифікаційного осмислення. Поезія автора відображає суспільні настрої, культурні трансформації та історичні виклики новітнього часу, зокрема пов'язані з воєнними подіями, що зумовлює підвищений інтерес до її художніх і формальних особливостей. Важливим аспектом такого аналізу є метрична та ритмічна організація поетичного мовлення, адже трансформації метрики й ритміки функціонують не лише як ознаки індивідуального стилю митця, а й як маркери емоційної напруги, особливостей авторського мовного чуття та загальних тенденцій розвитку сучасного українського вірша.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі української літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича в рамках комплексної наукової теми «Українська словесність Буковини та загальнонаціональний літературний процес» (державний реєстраційний номер 0121U110150). Тему дисертації затверджено на засіданні науково-технічної ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 16 від 20.11.2025 р.).

Актуальність теми дисертаційної роботи полягає в необхідності послідовного аналізу версифікаційних характеристик поезії С. Жадана від перших друкованих видань до наразі останніх для створення загальної

картини його віршової майстерності та періодизації творчості.

Мета дисертаційної роботи полягає в дослідженні поетичної творчості С. Жадана в аспекті версифікації, а саме метрико-ритмічних характеристик, у створенні її хронологічної класифікації та в порівнянні динаміки змін віршових форм у різні періоди.

Об'єкт дослідження – віршовані тексти С. Жадана, що вміщені в збірках «Генерал Юда», «Цитатник», «Пепсі», «Балади про війну і відбудову», «Історія культури початку століття», «Марадона», «Ефіопія», «Вогнепальні й ножові», «Життя Марії», «Тамплієри», «Антенa», «Список кораблів», «Псалом авіації», «Скрипниківка», а також кілька віршів, що залишилися поза збірками, твір, що призначений для постановки на сцені «Мері Крістмас, Джізус Крайст!», нова книга віршів «У.Р.С.Р.», яка не вийшла друком окремим виданням, а увійшла до складу вибраного, цикл «Лесбійки», що доповнив книгу вибраного, друга (поетична) частина збірки «Месопотамія» та лібрето опери «Вишиваний. Король України».

Предмет дослідження – віршування С. Жадана, зокрема його метричні й ритмічні характеристики.

Методи дослідження. В основі дослідження – комплексний підхід, що передбачає застосування формального та порівняльного методів для обробки статистичних даних, необхідних для віршознавчого аналізу, а також техніки «пильного читання» («close reading»). Для створення періодизації поетичної творчості автора та з'ясування окремих змін у ритміці текстів використано елементи біографічного, культурно-історичного, герменевтичного та інтертекстуального підходів. Теоретико-методологічною основою стали праці представників Чернівецької та Київської віршознавчих шкіл та інших українських учених ХХ–ХХІ століть, дослідників сучасної літератури.

2. Формулювання наукового завдання, нове розв'язання якого отримано в дисертації.

Дисертантка розробила періодизацію поетичного доробку С. Жадана з огляду на основні мотиви лірики, враховуючи погляди самого автора;

дослідила різноманіття метрико-ритмічних характеристик текстів письменника; порівняла й простежила тенденції функціонування віршових форм у різних періодах творчості автора.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертанткою, та їх новизна.

За допомогою наукових методів та підходів, застосованих у дисертаційній роботі, Цівінська Ю. В. уперше комплексно розглянула віршовані твори С. Жадана від перших збірок до сьогодення; створила періодизацію його поетичної творчості.

У роботі вперше проаналізовано метрико-ритмічне різноманіття переважної більшості опублікованих на момент здійснення дослідження текстів; з'ясовано, як змінювалися віршові форми в кожному періоді, зокрема у зв'язку з художніми інтенціями автора.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість дослідження, отриманих результатів і сформульованих висновків зумовлена логічною структурою подання матеріалу, послідовністю викладу, підсумками до кожного розділу, загальними висновками дисертації та апробацією результатів дослідження.

Апробація основних результатів дисертації відбулася у формі доповідей на конференціях і симпозіумі.

Ідеї, представлені в роботі, запропоновані дисертанткою самостійно. Застосування напрацювань провідних літературознавців, які слугують зокрема теоретичною основою для здійснення власного дослідження, підтверджено необхідними посиланнями й відображено у списку використаних джерел.

5. Рівень теоретичної підготовки здобувачки, її особистий внесок у розв'язання конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності дисертантки з результатами наукових досліджень інших учених.

Рівень теоретичної підготовки здобувачки є високим і засвідчує її ґрунтовну обізнаність із сучасним станом наукового опрацювання порушеної

проблематики. Дисертантка демонструє впевнене володіння понятійно-категоріальним апаратом дослідження, здатність критично осмислювати наукові підходи та узагальнювати здобутки літературознавців. У роботі простежується системне опрацювання значного масиву наукових праць учених, що стосуються окресленої тематики.

Важливим є те, що здобувачка не лише репрезентує наявні в науці підходи, а й пропонує їхнє критичне переосмислення, уточнює окремі теоретичні положення та аргументовано обґрунтовує власну дослідницьку позицію. Це свідчить про належний рівень наукової культури та самостійності мислення.

Особистий внесок дисертантки полягає в розв'язанні конкретного наукового завдання, пов'язаного з аналізом і систематизацією досліджуваного матеріалу, формулюванні узагальнень і висновків, що поглиблюють уявлення про відповідну наукову проблему. Отримані результати є наслідком самостійної роботи авторки та мають наукову новизну й теоретичну цінність.

6. Наукове та практичне значення роботи.

Результати та ключові положення дисертаційної роботи можуть слугувати основою для подальшого дослідження творчості С. Жадана, зокрема поетичної. Окрім того, вони значно деталізують та увиразнюють праці, що стосуються вивчення його версифікаційної майстерності, доповнюють відомості про універсальність письма автора і з технічного боку. А також є матеріалом для розгорнутих досліджень розвитку українського літературного процесу загалом і віршових форм наприкінці XX – у перші десятиліття XXI століття.

Статистичні підрахунки, теоретичні узагальнення та висновки щодо проаналізованих текстів можуть бути використані для подальших наукових розробок, наприклад, курсових, кваліфікаційних та дисертаційних робіт, які поглибили б чи продовжили дослідження поетики творів С. Жадана, розвитку української версифікації загалом. Окремі положення можуть слугувати матеріалом для створення підручників, посібників та інших методичних

матеріалів для студентів та учнів. А головні результати можуть стати основою нових навчальних спецкурсів з віршознавства або доповнюватимуть зміст дисциплін, спрямованих на викладання історії сучасної української літератури.

7. Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувачки в публікації.

Основні положення та ідеї дисертації викладено в 15 публікаціях, серед яких 4 статті (одна – у співавторстві) в наукових фахових журналах України категорії «Б», 1 розділ колективної монографії, 9 – у збірниках матеріалів конференцій та 1 додаткова (у співавторстві).

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Наукові праці у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України :

1. Цівінська Ю. Функціонування тонічних розмірів у поезії Сергія Жадана. *Наукові записки [Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка]*. Серія: Філологічні науки. 2023. Вип. 3 (206). С. 148–153.

2. Цівінська Ю. «Месопотамія» Сергія Жадана: метрико-ритмічні параметри віршованих текстів. *Питання літературознавства*. 2024. № 109. С. 43–57.

3. Цівінська Ю. Рання поезія Сергія Жадана (версифікаційний аспект). *Закарпатські філологічні студії*. 2024. № 37. С. 318–322.

4. Мальцев В., Цівінська Ю. Проблеми покоління крізь призму ліричного бачення Сергія Жадана (на матеріалі збірки «Балади про війну і відбудову»). *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*. Серія «Філологічні науки». 2021. № 3 (31). С. 44–48. (Особистий внесок співавторів: Мальцев В. визначив теоретико-методологічні засади роботи, уточнив тему та мету дослідження, виконав наукове та стилістичне редагування тексту, брав участь в інтерпретації результатів та формулюванні висновків; Цівінська Ю.

визначила наукову проблему та мету дослідження, здійснила аналіз наукових джерел і художніх текстів, підготувала основний текст статті).

Розділ у колективній монографії

5. Цівінська Ю. «Skovorodance» – двоголосся Григорія Сковороди та Сергія Жадана. *Поліфонія скovorодинських дискурсів*: колективна монографія / за заг. ред. А. Тичініної; передмова О. Бродецького, А. Тичініної. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 177–190.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Мальцев В., Цівінська Ю. Дорога в поезії Сергія Жадана: від необхідності до залежності. *Художні феномени в історії та сучасності («Дискурс подорожі»)*: тези доповідей VIII Міжнародної наукової конференції. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. С. 46–47. (Особистий внесок співавторів: Мальцев В. – визначення теми і завдань дослідження, редагування тексту, Цівінська Ю. – аналіз та інтерпретація матеріалу дослідження, узагальнення результатів).

7. Цівінська Ю. Метричні та ритмічні характеристики ранньої поезії Сергія Жадана. *Пріоритетні завдання сучасної філології і лінгвістики*. Матеріали науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 16-17 грудня 2022 р.). Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2022. С. 42–45.

8. Цівінська Ю. Ритмічні варіації акцентного вірша Сергія Жадана (на матеріалі збірки «Тамплієри»). *«Платон мені друг, але істина дорожча»: теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук*: зб. матеріалів Всеукраїнської молодіжної конференції (2-3 березня 2023 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 85–87.

9. Цівінська Ю. «Тамплієри» Сергія Жадана: воєнні ритми. *Молодіжна наука заради миру та розвитку*: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (8-10 листопада 2023 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 184–186.

10. Цівінська Ю. Ритми псалмів Сергія Жадана. *«Платон мені друг, але істина дорожча»: теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук*: зб. матеріалів II Міжнародної молодіжної конференції (1 березня 2024 року, м. Чернівці). Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 166–167.

11. Цівінська Ю. Ритми, що бережуть пам'ять (кілька віршів зі збірки «Скрипниківка» Сергія Жадана. *«Платон мені друг, але істина дорожча»: між вірністю пам'яті та пошуком істини*: зб. матеріалів III Міжнародної молодіжної конференції (3-4 березня 2025 року, м. Чернівці). Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 134–135.

12. Цівінська Ю. Про специфіку верлібра у збірці «У.Р.С.Р.» Сергія Жадана. *Ways of Science Development in Modern Crisis Conditions: Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Internet Conference, June 4-5, 2025*. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine. С. 293–294.

13. Цівінська Ю. «Ритміка, юна сестра милосердя»: зі спостережень над віршем Сергія Жадана після початку повномасштабної війни. *Філологія в Чернівецькому університеті: постаті, школи, стратегії розвитку*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, що присвячена 150-річчю від дня заснування Чернівецького університету / за ред. С. Т. Шабат-Савки. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 219–221.

14. Цівінська Ю. Ритм розбитих рядків: про два вірші з книги «Життя Марії» Сергія Жадана. *Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень*. Матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 26–27 вересня 2025 р.). Одеса : Видавництво «Молодий вчений», 2025. С. 47–49.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

Мальцев В., Цівінська Ю. Зі спостережень над поетикою віршів збірки «Пегасові копита» Богдана Мельничука. *Українська філологія у XXI столітті*:

колективна монографія на пошану професора Богдана Мельничука. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 113–122. (Особистий внесок співавторів: Мальцев В. – концепція та структура дослідження, здійснення віршознавчого аналізу, підготовка та наукове редагування тексту; Цівінська Ю. – здійснення віршознавчого аналізу текстів, інтерпретація результатів дослідження, підготовка тексту).

Відповідно до даних програми «Turnitin» дисертаційна робота за результатами перевірки є оригінальною на 96%. Враховуючи специфіку, робота вважається такою, що має високий рівень оригінальності та відповідає принципам академічної доброчесності.

8. Апробація матеріалів дисертації.

Матеріали дослідження викладено в формі доповідей на 11 наукових заходах, зокрема на чотирьох всеукраїнських та семи міжнародних конференціях і симпозиумі: VIII Міжнародна наукова конференція «Художні феномени в історії та сучасності («Дискурс подорожі»)» (Харків, 2022), науково-практична конференція «Пріоритетні завдання сучасної філології і лінгвістики» (Хмельницький, 2022), Всеукраїнська молодіжна конференція «Платон мені друг, але істина дорожча: теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук» (Чернівці, 2023), Міжнародна науково-практична конференція «Молодіжна наука заради миру та розвитку» (Чернівці, 2023), II Міжнародна молодіжна конференція «Платон мені друг, але істина дорожча: теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук» (Чернівці, 2024), XII Міжнародний симпозиум «Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність» (Сату-Маре, Румунія, 2024), III Міжнародна молодіжна конференція «“Платон мені друг, але істина дорожча”: між вірністю пам’яті та пошуком істини» (Чернівці, 2025), Міжнародна наукова конференція «Поетичне слово у засланнях і репресіях: від часів Т. Шевченка до реалій сьогодення (українсько-молдовський культурний простір)» (муніципалітет Бельці, Молдова, 2025), 6 Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Ways of Science development in

modern crisis conditions» (м. Дніпро, 2025), Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Філологія в Чернівецькому університеті: постаті, школи, стратегії розвитку» (Чернівці, 2025), науково-практична конференція «Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень (Київ, 2025).

9. Оцінка мови і стилю дисертації. Мова і манера викладення матеріалу відповідають вимогам наукового стилю. Робота характеризується логічністю, об'єктивністю та послідовністю подання матеріалу. Використана наукова термінологія є загальноновизнаною, а виклад результатів дослідження, сформульованих положень і висновків відзначається чіткістю та доступністю для сприйняття.

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною та практичним значенням дисертація Цівінської Ю. В. є завершеною науковою працею, що відповідає спеціальності 035 «Філологія».

Аспірантка повністю виконала освітню та наукову складову програми підготовки доктора філософії.

11. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення дисертації. Дисертація відповідає нормам, що встановлені Вимогами до оформлення дисертації, затвердженими Наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40.

12. Рекомендація дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Цівінської Ю. В. «Віршування Сергія Жадана (метрика й ритміка)», виконана на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) зі спеціальності «Філологія» з галузі знань 03 «Гуманітарні науки», є комплексним та ґрунтовним науковим дослідженням. Актуальність теми, результати роботи та її висновки збагачують філологічні знання в галузі віршознавства.

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 507 від 03.05.2024).

За результатами публічної презентації результатів дисертації та їх обговорення на засіданні кафедри української літератури філологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича 12 березня 2026 року дисертацію Цівінської Юлії Вячеславівни «Віршування Сергія Жадана (метрика й ритміка)» одностайно рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

13.03.2026 р.

Голова засідання, професор кафедри
української літератури,
доктор філологічних наук, професор

Борис БУНЧУК

Підпис *Бунчука Б.* засвідчує
Учений секретар Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
Дирковська І. С.
" 13 " 03

